

Diana SANIEWSKA

Uniwersytet w Białymstoku

dianasaniewska@wp.pl

<http://orcid.org/0000-0003-4279-0787>

STRUKTURALNO-SEMANTYCZNA ANALIZA NAZW BIAŁOSTOCKICH GABINETÓW REHABILITACJI/FIZJOTERAPII. CZĘŚĆ 1: WPROWADZENIE

Chrematonimom poświęcono już sporo uwagi badawczej. Analizowano nazwy kin¹, lokali gastronomicznych², domów wczasowych³, biur podróży⁴, lokali handlowo-usługowych⁵, sklepów⁶, zakładów po-

¹ S. Bąba, *Imiona kin pomorskich*, „Pomorze” 1967, nr 21, s. 9; K. Dziedziół, *Nazwy kin w Polsce*, „Prace Naukowe UŚ”, 1976, III, s. 152–153.

² E. Breza, *Nazwy lokali gastronomicznych w województwie gdańskim*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Gdańskiego. Prace Językoznawcze” 1988, nr 14, s. 115–123; B. Afeltowicz, *Nazwy lokali gastronomicznych w Szczecinie*, [w:] *Onomastyka polska a nowe kierunki językoznawcze*, red. M. Czachorowska, Ł.M. Szewczyk, Bydgoszcz 2000, s. 159–209; P. Przybylska, *Konwencje nazewnicze w obrębie nazw barów, kawiarni i restauracji*, [w:] *Rozmaitości językowe*, red. M. Skarżyński, M. Szpiczakowska, Kraków 2002, s. 247–255; E. Rogowska, *Nazwy firm gastronomicznych w Łomżyńskim wobec przemian społeczno-gospodarczych po roku 1989*, [w:] *Miasta i miasteczka w regionie łomżyńskim w XIX i XX wieku*, pod red. A. Dobrońskiego, Łomża 2003, s. 181–196; E. Palinciuc, *Nazwy własne restauracji, kawiarni i klubów na krakowskim Kazimierzem interpretacji historycznokulturowej*, „Onomastica” 2007, LII, s. 285–302; *W nazewniczym tygłku krakowskich restauracji, kawiarni, klubów*, [w:] *Miasto w perspektywie onomastyki i historii*, red. J. Sarnowska-Giefing, M. Graf, Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, „Prace Komisji Językoznawczej”, t. 56, Poznań 2010, s. 391–401; U. Gajewska, *Nazwy lokali gastronomicznych w Rzeszowie*, [w:] *Rzeszów i okolice: język, historia, kultura*, red. J. Lizak, E. Błachowicz, Rzeszów 2010, s. 87–96; H. Duszyński, *Nazwy białoruskich kawiarni, restauracji i barów*, [w:] *Chrematonimia jako fenomen współczesności*, red. M. Biolik, J. Duma, Olsztyn 2011, s. 169–178; A. Dembowski, *Nazwy wrocławskich restauracji jako przykład urbochrematonimów: analiza semantyczna*, „Językoznawstwo: Współczesne Badania, Problemy i Analizy Językoznawcze” 2015, t. 9, s. 31–41.

³ S. Bąba, *O imionach domów wczasowych*, „Pomorze” 1969, nr 9, s. 14.

⁴ M. Jaracz, *Nazwy polskich biur podróży i agencji turystycznych*, „Linguistica Bidgostiana” 2004, v. 1, s. 65–76.

⁵ A. Siwec, *Nazwy własne obiektów handlowo-usługowych w przestrzeni miasta*, Lublin 2012.

⁶ E. Rzetelska-Feleszko, *Najnowsze nazwy sklepów*, [w:] *Uwarunkowania i przyczyny zmian językowych*, red. E. Wrocławska, Warszawa 1994, s. 133–142.

grzebowych⁷, gabinetów kosmetycznych⁸, gabinetów stomatologicznych⁹ czy aptek¹⁰ w różnych rejonach Polski. Ostatnie ze wskazanych opracowań pokazują, jak interesujące dla lingwisty mogą być nazwy z sektora usług medycznych i okołomedycznych – nie dość jeszcze, na co zwróciła uwagę Beata Drażek¹¹ – rozpoznane.

W artykule tym najpierw wprowadzam zagadnienia związane z leksyką w branży rehabilitacyjnej, co pozawala mi także ją pokrótce scharakteryzować, później wskazuję miejsce moich rozważań w dotychczasowych badaniach nad polską chrematonimią. Zarysowuję także i omawiam model strukturalny chrematonimu z uwzględnieniem antroponimu jako samodzielnego członu i wykładnika statusu prawnego firmy (cz. 1). Następnie przyglądam się strukturze i semantyce nazw gabinetów rehabilitacji i fizjoterapii zlokalizowanych w Białymstoku (cz. 2) – jest to pierwsza próba zgłębienia tego tematu.

I. WPROWADZENIE DO NAZEWNICTWA W POLU SEMANTYCZNYM REHABILITACJI

Poczynienie pewnych rozstrzygnięć definicyjnych dotyczących *rehabilitacji* i *fizjoterapii* wydaje się istotne, ponieważ znaczenie i zakresy znaczeniowe tych leksemów nie są jasne ani dla osób praktykujących w tych dziedzinach¹², ani dla osób korzystających z tego typu usług¹³. Konse-

⁷ J. Parzniewska, *Nazwy zakładów pogrzebowych*, „Onomastica” 1998, XLIV, s. 283–289.

⁸ E. Młynarczyk, *Modne nazwy firmowe (na przykładzie nazw salonów kosmetycznych)*, „Poznańskie Spotkania Językoznawcze” 2016, nr 32, s. 117–125; O. Matusz, *O tendencjach w nowym nazewnictwie łódzkich usługowych firm kosmetycznych*, „Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Linguistica” 2010, z. 4/5, s. 117–128.

⁹ B. Drażek, *Analiza strukturalno-semantyczna wybranych nazw gabinetów stomatologicznych w województwie podkarpackim*, „Słowo. Studia Językoznawcze” 2016, t. 7, s. 184–195.

¹⁰ K. Woś, *Nazwy aptek w przestrzeni miejskiej Rzeszowa. Analiza semantyczna*, „Słowo. Studia Językoznawcze” 2012, nr 3, s. 181–191; M. Pabiś, *Nazwy krakowskich aptek*, „Język Polski” 1992, z. 2/3, s. 138–150; M. Rutkiewicz, *Semantyka nazw poznańskich aptek*, [w:] *Uwarunkowania i przyczyny zmian językowych*, red. E. Wrocławska, Warszawa 1994, s. 133–142.

¹¹ B. Drażek, zob. paragraf *Stan badań nazw gabinetów lekarskich w Polsce*, [w:] *też*, *Analiza strukturalno-semantyczna...*, s. 186–187.

¹² Nie językową, lecz poczynioną z punktu widzenia praktykującego fizjoterapeuty, analizę przeprowadziła E. Mikołajewska w artykule, *Fizjoterapia a rehabilitacja medyczna – problemy semantyczne*, „Fizjoterapia” 2011, 19, z. 4, 54–64.

¹³ Pomijam tu kwestię tego, czy nazywać ich pacjentami czy klientami – wymaga ona odrębnych ustaleń semantycznych i merytorycznych, które mam nadzieję poczynić w innym miejscu.

kwencją takiego stanu rzeczy jest utożsamienie w potocznej świadomości profesji rehabilitanta i fizjoterapeuty, a także rehabilitanta/fizjoterapeuty z masażystą, a nawet kręglarzem. Wskazuję tu więc znaczenia i konteksty ważne dla dalszych rozważań.

Jak podpowiada *Słownik języka polskiego*¹⁴, *rehabilitacją* nazywa się 'przystosowanie do normalnego życia w społeczeństwie osób, które utraciły sprawność fizyczną lub psychiczną bądź mają wady wrodzone' (SJP). Jest to więc znaczenie wskazujące takie aspekty rehabilitacji jak: medyczny, psychologiczny, społeczny, edukacyjny, zawodowy. Kluczowy dla dalszych analiz jest pierwszy z wymienionych wymiarów. *Rehabilitacja medyczna*, nazywana też *rehabilitacją leczniczą*, jest systemem powszechnie dostępnych, wcześniej zapoczątkowanych, kompleksowych i ciągłych działań ukierunkowanych na przywrócenie osobie z deficytami w sferze fizycznej (np. neurologicznej, ortopedycznej) bądź psychicznej najwyższej możliwej do osiągnięcia sprawności¹⁵, świadczonych w ramach publicznej opieki zdrowotnej finansowanej przez Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ), jak też w placówkach z sektora prywatnego. Osobą planującą i nadzorującą rehabilitację medyczną/leczniczą jest lekarz, który ukończył odpowiednią specjalizację, a więc lekarz specjalista rehabilitacji medycznej/leczniczej. Krótsza forma tego zawodowego określenia brzmi *lekarz rehabilitacji*, jest więc tworzona przez elipsę przymiotnika, lub *lekarz rehabilitant* – ta z kolei forma powstaje przez analogię do grup imiennych wskazujących inne specjalności lekarskie, np. *lekarz neurolog*, *lekarz ortopeda*. Jeszcze krótsza forma, spotykana niekiedy w potocznym rejestrze, ale wypada ją odnotować, ponieważ przybiera jednowyrazową postać rzeczownikową – paralelną do określeń lekarzy pozostałych specjalności np. *neurolog* (lekarz specjalista neurolog) – to *rehabilitant*. W przeciwieństwie do nazw innych lekarskich specjalności to określenie jest niekategoryczne, ponieważ *rehabilitantem* nazywa się także specjalistę rehabilitacji ruchowej, który nie ukończył studiów medycznych (czyli nie jest lekarzem), ale na przykład akademię wychowania fizycznego na kierunku wychowanie fizyczne z kursem specjalizacyjnym z rehabilitacji

¹⁴ Tu i dalej korzystam z wersji online: <https://sjp.pwn.pl/slownik> [dostęp: 12.07.2018 r.]; w tekście podaję oznaczenie (SJP).

¹⁵ Polski model rehabilitacji syntetycznie opisany został w artykule: M. Lubecki, *Polski model rehabilitacji medycznej zaakceptowany i zalecany przez WHO*, „Hygeia. Public Health” 2011, z. 46 (4), s. 506–515.

ruchowej bądź gimnastyki leczniczej lub – już po uzyskaniu przez rehabilitację statusu samodzielnej dyscypliny w polskiej dydaktyce akademickiej – kierunek o tej nazwie.

Zgodnie z zasadami ekonomii językowej tak *rehabilitacji medycznej/leczniczej*, jak i *rehabilitacji ruchowej* przypisano eliptyczne określenie *rehabilitacja*, w konsekwencji czego zatarła się różnica znaczeniowa między tymi terminami. Uporządkowanie w tym zakresie prowadziła uchwała Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego z roku 1997, zastępująca termin *rehabilitacja ruchowa* terminem *fizjoterapia*. Na mocy tego rozporządzenia kwalifikacje adeptów wszystkich wymienionych wyżej kierunków ze specjalnościami, a także techników fizjoterapii, którzy uzyskali tytuł zawodowy zgodnie ze standardami szkół publicznych w szkołach policealnych, zostały uznane za porównywalne i umożliwiające wykonywanie zawodu w placówkach publicznej służby zdrowia, co potwierdzają wytyczne Ministerstwa Zdrowia i Narodowego Funduszu Zdrowia¹⁶. Wygląda więc na to, że od roku 1997 określenie *fizjoterapia* mogło substytuować termin *rehabilitacja ruchowa*, a dokładniej – jego będącą w powszechnym użyciu skróconą postać *rehabilitacja*¹⁷. W społecznej świadomości oznaczało to utożsamienie zakresu działań rehabilitanta i fizjoterapeuty¹⁸ mimo merytorycznej gradacji, w myśl której rehabilitacji przypisać należy znaczenie szersze, obejmujące więcej aspektów niż fizyczna sfera człowieczeństwa, którą zajmuje się fizjoterapia¹⁹.

Zatrzymajmy się teraz przy pojęciach *fizjoterapia* i *fizjoterapeuta*. W znaczeniu słownikowym *fizjoterapia* jest to ‘leczenie polegające na

¹⁶ Z. Śliwiński, *Fizjoterapia*, <https://www.pwsip.edu.pl/im/images/pliki/.../FIZJOTE RAPIA%20m1.doc> [dostęp: 12.07.2018 r.]; Ministerstwo Zdrowia, *Prawo wykonywania zawodu*, <https://www.gov.pl/zdrowie/prawo-wykonywania-zawodu-fizjoterapeuci> [dostęp: 12.07.2018 r.]; Narodowy Fundusz Zdrowia, *Szczegółowe materiały informacyjne o przedmiocie postępowania w sprawie zawierania umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju: rehabilitacja lecznicza*, www.nfz.gov.pl/download/gfx/nfz/pl/defaultaktualnosci/293/1312/.../z10z_2004.pdf [dostęp: 12.07.2018 r.].

¹⁷ Choć istnienia między nimi synonimicznej relacji nie potwierdza słownik synonimów; zob. *Słownik synonimów*, <https://www.synonimy.pl> [dostęp: 12.07.2018 r.].

¹⁸ Dokładniej zależność tę można opisać tak: rehabilitant jest fizjoterapeutą, ale fizjoterapeuta nie jest rehabilitantem; fizjoterapia jest rehabilitacją, ale rehabilitacja nie jest fizjoterapią; fizjoterapią jest rehabilitacja ruchowa.

¹⁹ W pracy tej zachowuję zapis różnicujący *rehabilitacja/fizjoterapia* w odniesieniu do gabinetów, by podkreślić nie odmienną czy zakres oferowanych usług, ale status zawodowy właściciela.

stymulowaniu organizmu bodźcami fizycznymi, zarówno naturalnymi, np. gimnastyką leczniczą, kąpielami leczniczymi, jak i sztucznie wytworzonymi, np. światłem lasera' (SJP), a *fizjoterapeuta* jest osobą prowadzącą to leczenie. Świadomie nie używam tu sformułowania *jest specjalistą w tej dziedzinie*, ponieważ fizjoterapeuta, by mógł określać się specjalistą w sensie zawodowym, musi ukończyć podyplomowe, dobrowolnie podejmowane, szkolenie specjalizacyjne²⁰. *Specjalistą* w sensie słownikowym, to znaczy 'człowiekiem odznaczającym się gruntowną znajomością jakiejś dziedziny' (SJP) oczywiście jest (powinien być) jako adept studiów wyższych.

W kontekście rehabilitacji/fizjoterapii uszczegółowić również trzeba obraz działań terapeutycznych, ukierunkowanych na pracę z ciałem. Tradycyjnie na fizjoterapię składają się: kinezyterapia (leczenie ruchem), fizykoterapia (leczenie czynnikami fizycznymi) oraz masaż leczniczy²¹, ale obecnie autonomizują się – co poświadcza badany materiał – takie metody fizjoterapeutyczne jak: terapia manualna, jej odmiana, jaką jest chiropraktyka, a także zyskuje samodzielność podejście osteopatyczne.

Pierwszą i najstarszą z procedur fizjoterapeutycznych, które w chretonimach są zestawiane (komponowane) z podstawowymi nazwami profesji, jest *masaż*, czyli 'zabieg leczniczy lub kosmetyczny polegający na rozcieraniu, ugniataniu, oklepywaniu ciała' (SJP). Zgodnie z podstawami prawnymi, osobą uprawnioną do wykonywania masażu jest technik masażysta lub fizjoterapeuta²². Interferencja kompetencji w tym zakresie wpływa na społeczne postrzeganie wykonawców tych zawodów, różnych przecież, a postrzeganych jako tożsame – w raporcie opracowanym przez Stowarzyszenie Fizjoterapia Polska aż 73% respondentów uznało – błędnie – słowa *masażysta* i *fizjoterapeuta* za synonimiczne²³. Praktyka nazewni-

²⁰ Zasady odbywania kursów specjalizacyjnych w tym zawodzie regulowane są w art. 36 ust. 16 Ustawy z dnia 25 września 2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty, Dz. U. 2018, nr 505, poz. 1994.

²¹ E. Mikołajewska, *Fizjoterapia a rehabilitacja medyczna...*, s. 58.

²² Szczegółowo kwestię tego, kto i na jakich zasadach może świadczyć usługi w zakresie masażu omawia artykuł M. Dwornikowska, *Odpowiedź podsekretarza stanu w Ministerstwie Zdrowia – z upoważnienia ministra – na zapytanie nr 3339 w sprawie zawodu masażysty*, <http://orka2.sejm.gov.pl/IZ6.nsf/main/3445B5DD> [dostęp: 12.07.2018 r.].

²³ Stowarzyszenie Fizjoterapia Polska, *Pacjenci w rękach pseudospecjalistów. Konsekwencje braku ustawy o zawodzie fizjoterapeuty*, <https://fizjoterapeuci.org/konferencja-prasowa/> [dostęp: 12.07.2018 r.].

cza pokazuje jednak, że masaż jest na tyle rozpoznawalną i samodzielną specjalnością, że wskazywany jest w nazwie firmy jako samodzielna część oferty. Efektem tego jest – jak można przypuszczać – rozszerzenie grona klientów na tych, którzy potrzebują tylko masażu, i tych, którzy wymagają rehabilitacji w zakresie na przykład narządu ruchu. Znamienne też, że w badanym materiale masaż zestawiany jest z rehabilitacją, a nie z fizjoterapią, jakby w rehabilitacji trzeba go było wyróżnić, podczas gdy w fizjoterapii się on po prostu zawiera.

Drugą metodą pracy skojarzoną z fizjoterapią jest chiropraktyka. By dowiedzieć się, na czym ona polega, nie wystarczy sięgnąć do SJP, ponieważ jest to słowo na tyle mało spopularyzowane, że nie zostało tam odnotowane²⁴. O tym, czym jest chiropraktyka, w autorytatywny sposób informuje Światowa Organizacja Zdrowia (WHO): to jedna z najpopularniejszych form terapii manualnej²⁵. Taka definicja pokrywa się z grecką etymologią tego określenia – ‘zrobiony ręcznie’ (gr. *chier* znaczy ‘ręka’, a *praksis* – ‘działanie, czynność’)²⁶.

Termin *terapia manualna* jest również wykorzystywany w firmowej animii. Przybiera niekiedy formę liczby mnogiej, co podkreśla heterogeniczność tej metody²⁷.

Następnym z terapeutycznych podejść jest *osteopatia*, czyli ‘manualna metoda lecznicza stosowana przy usuwaniu zespołów bólowych układu mięśniowo-szkieletowego’ (SJP). Odnotowanie tego hasła w SJP mogłoby świadczyć o tym, że osteopatia jest bardziej niż chiropraktyka ugruntowana w polskim systemie leczniczym. Tak jednak nie jest, ponieważ definicja słownikowa nie odzwierciedla sposobu ujmowania osteopatii przez WHO, który należy uznać za merytorycznie właściwy. Przedmiotowo rzecz ujmując, osteopatia jest szerszym kompleksem diagnostyczno-terapeutycznym, którego fundamentem jest przekonanie o związku ciała, umysłu i ducha, odbijającym się w integralności

²⁴ Skądinąd wiadomo natomiast, że w Polsce chiropraktyka mylnie kojarzona jest z *kręglarstwem*, czyli znanym z medycyny ludowej nastawianiem kręgow, którym parają się – często na zasadzie rodzinnej sukcesji – osoby nieposiadające rzetelnej wiedzy o anatomii i fizjologii.

²⁵ World Health Organization, *Guidelines on basic training and safety in chiropractic*, Geneva 2005, s. 12–13.

²⁶ Tamże, s. 92, 408.

²⁷ Program kształcenia terapeutów manualnych opiera się na różnych „szkołach”. Własne, nieco odmienne, modele opracowali na przykład: K. Lewit, F.M. Kaltenborn czy B.R. Mulligan.

strukturalnej i funkcjonalnej ludzkiego ciała. W podejściu osteopatycznym wsparcie przez dotyk czy nacisk dłoni terapeuty funkcji systemu somatycznego (mięśniowego, powięziowego, szkieletowego, naczyniowego, limfatycznego czy nerwowego), zaburzonych w wyniku procesu chorobowego, pobudza samoregeneracyjne możliwości organizmu, a więc prowadzi do zdrowia²⁸.

Podobnie jak chiropraktyka, osteopatia nie jest w Polsce wykładana w publicznych szkołach medycznych, co w pewnych kręgach podważa wiarygodność terapeutów, którzy uzyskali profesjonalne wykształcenie w tym kierunku, szkoląc się niekiedy przez wiele lat często pod okiem zagranicznych wykładowców²⁹. Nie oznacza to jednak, że chiropraktycy i osteopaci nie są – w innych z kolei kręgach – poszukiwanymi specjalistami.

Jak potwierdzają opracowania WHO, osteopatia i chiropraktyka wpisują się w nurt określany *medycyną tradycyjną* (ang. *traditional medicine*, TM), korelującą z wszechstronnym systemem *medycyny holistycznej i alternatywnej* (ang. *complementary and alternative medicine*, CAM). W minionym dziesięcioleciu zyskały one znaczną popularność nie tylko w krajach rozwijających się, gdzie często stanowią jedyną możliwość ochrony zdrowia (w Mali w ten sposób leczy się trzy czwarte społeczeństwa³⁰), ale także w krajach rozwiniętych, jak Niemcy czy Kanada – tam nawet pięćdziesięcioprocentowy odsetek populacji korzysta z metod TM/CAM³¹. W ostatnich latach zainteresowanie to uwidacznia się także w Polsce, czemu sprzyja międzynarodowy transfer wiedzy z różnych obszarów kulturowych i naukowych, w wyniku którego krajowa fizjoterapia wychodzi poza ramy zakreślone przez perspektywę akademicką zgodną ze standardami biomedycznymi.

Widać ponadto, że w ogóle wzrasta znaczenie fizjoterapii. Liczba prywatnych gabinetów rehabilitacji/fizjoterapii rośnie, co da się zaobserwować na białostockich ulicach. Wynika to z niedostatecznego finansowania

²⁸ World Health Organization, *Benchmarks for training in traditional/complementary and alternative medicine. Benchmarks for training in Osteopathy*, Geneva 2010.

²⁹ Na przykład dostępne w Polsce studia osteopatyczne w modelu niemieckim OSD trwają cztery lata, podobnie w szkole belgijskiej FICO; Osteopathie Schule Deutschland, OSD Polska, <https://www.osd-polska.pl/index.php?id=1>; FICO Osteopathy Academy, <https://poland.osteopathy.academy/pl/node/32> [dostęp: 12.07.2018 r.].

³⁰ World Health Organization, *Benchmark...*, s. ix.

³¹ World Health Organization, *Guidelines...*, s. ii.

tej części lecznictwa ze środków publicznych i reglamentowania dostępu do świadczeń refundowanych przez NFZ, jak też z rosnącej świadomości społecznej w zakresie dbania o zdrowie. Z danych przedstawionych w 2012 roku przez Centrum Badań Opinii Publicznej wynika, że według połowy ankietowanych (51%) w Polsce popularny jest *zdrowy styl życia*, wiążący się z uznaniem dbania o zdrowie za istotną kwestię³². Wpływ na konieczność korzystania z tego typu usług mają też coraz powszechniejsze dolegliwości związane z chorobami cywilizacyjnymi (jak bóle kręgosłupa) czy starzeniem się społeczeństwa. Nie bez znaczenia pozostaje rozwój metod fizjoterapii, z której korzystać mogą nie tylko – jak się zwykle uważać – dorośli i dziecięcy pacjenci neurologiczni czy ortopedyczni, reumatologiczni w stanach ostrych, pourazowych, powypadkowych czy pooperacyjnych, jak też obciążeni chorobami przewlekłymi wpływającymi na wydolność narządu ruchu, ale także ci wszyscy, którym zależy na poprawie jakości życia w sferach dotychczas niekojarzonych z fizjoterapią (jak uroginiekologia, stany po porodzie), a nawet ci, którzy chcą poprawić jakość wymowy, na przykład wykorzystując metodę Kinesjologii Tapingu³³. Można prognozować, że zapotrzebowanie na usługi w branży rehabilitacyjnej w sektorze niepublicznym będzie rosło – z danych rządowych wynika bowiem, że w roku 2030 fizjoterapii będzie wymagało dziesięć milionów Polaków³⁴.

II. MATERIAŁ BADAWCZY

Inspiracją do podjęcia tego tematu badawczego była obserwacja białostockich ulic, gdzie – jak już zauważyłam – pojawia się coraz więcej gabinetów rehabilitacji/fizjoterapii. Do zebrania materiału wykorzystałam dwie strony internetowe: lokalną – Białystok Online³⁵ oraz ogólnopolską

³² Centrum Badania Opinii Publicznej, *Polacy o swoim zdrowiu oraz prozdrowotnych zachowaniach i aktywnościach. Komunikat z badań*, Warszawa 2012, s. 8.

³³ Zastosowanie kinesjologii tapingu w dziedzinach innych niż fizjoterapia wraz z obszerną bibliografią opisano w pracy D. Saniewska, I. Hałas, *Zastosowanie metody Kinesjologii Taping (Plastrowanie Dynamiczne) w logopedii*, [w:] *Białostockie Spotkania Młodych Logopedów. Varia*, red. D. Saniewska, Białystok 2017, s. 21–35.

³⁴ E. Mikołajewska, *Fizjoterapia a rehabilitacja medyczna...*, s. 62. Autorka przywołuje dane z rządowego raportu P. Bochniarz i in., *Polska 2030. Wyzwania rozwojowe*, Warszawa 2009.

³⁵ Białystok Online, <http://www.bialystokonline.pl/> [dostęp: 12.07.2018 r.].

– Panorama Firm³⁶. W obu szukałam fraz „rehabilitacja Białystok” oraz „fizjoterapia Białystok”. Do analizy wybrałam tylko te placówki świadczące usługi z zakresu rehabilitacji, które nie funkcjonowały w strukturach większych przychodni czy szpitali. Ostatecznie wyselekcjonowałam siedemdziesiąt nazw firm z tej branży – wszystkie były podmiotami leczniczymi świadczącymi usługi niepubliczne, funkcjonującymi jako działalności gospodarcze osób fizycznych.

Opracowując zebrany materiał onimiczny³⁷, zwróciłam uwagę na jego cechy strukturalno-semantyczne. Na tej podstawie stworzyłam trójczłonowy model konstrukcji chrematonimu z branży rehabilitacji z podziałem na elementy kompozycyjne. Zanim go zaprezentuję i omówię poszczególne ogniwa na wybranych przykładach, przypomnę kilka kwestii związanych z badaniami nad chrematonimią w interesujących mnie kontekstach.

III. STAN BADAŃ NAD CHREMATONIMIĄ

Chrematonimia zaliczana jest do najmłodszych działów onomastyki o nie do końca jeszcze ukonstytuowanym zakresie³⁸, przez różnych badaczy ujmowanym wąsko³⁹ albo szeroko⁴⁰, a także jako kategoria mniej

³⁶ Panorama Firm, <https://panoramafirm.pl/> [dostęp: 12.07.2018 r.].

³⁷ Materiał systematyzowałam przede wszystkim jakościowo, ale by zobrazować niektóre aspekty, posłużyłam się także metodą ilościową – wtedy podaję wartość liczbową, a niekiedy także jej odpowiednik procentowy.

³⁸ W spektrum eksploracji chrematonimii znajdują się nazwy własne (*nomina propria*), wyróżniające obiekty zindywidualizowane. Podczas gdy nazwy pospolite (*nomina appellativa*) służą do porządkowania elementów świata codziennego na podstawie ich wspólnej treści językowej, w wypadku propriów między obiektem a nazwą zachodzi relacja referencji, czyli bezpośredni, indywidualny i trwały związek wskazywania, a nie znaczenia; Z. Kaleta, *Teoria nazw własnych*, [w:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, red. E. Rzetelska-Feleszko, Warszawa–Kraków 1998, s. 18.

³⁹ Tak chrematonimy, jako „nazwy własne wytworów jednostkowych lub seryjnych pracy ludzkiej, najczęściej niezwiązane na stałe z określonym krajobrazem” ujmuje E. Breza; tegoż, *Nazwy obiektów i instytucji związanych z nowoczesną cywilizacją (chrematonimy)...*, s. 343. Podobne stanowisko prezentuje A. Gałkowski, podkreślając, że definicja Brezy jest w polskim piśmiennictwie najczęściej przywoływana – ją też przyjmuję za podstawową dla swoich rozważań; tegoż, *Chrematonimy w funkcji użytkowo-kulturowej. Onomastyczne studium porównawcze na materiale polskim, włoskim i francuskim*, Łódź 2011, s. 27.

⁴⁰ W takim sensie, nawiązującym do etymologii terminu (gr. *chrema*, *chrematos* ‘rzecz, przedmiot, towar’) o chrematonimach pisze C. Kosyl, uznając je za „nazwy własne nie-

lub bardziej otwarta⁴¹. Nazwy będące przedmiotem badań chrematonimii przynależą do kategorii *propriów*, a zatem – zgodnie z kanoniczną definicją Zofii Kalety – można je określić jako rzeczowniki, które „posiada[ją] referencję jednostkową, tzn. zdolność wyznaczania, wskazywania indywidualnego, niepowtarzalnego obiektu w celu wyróżnienia go od innych, w realnej lub wyobrażonej rzeczywistości pozajęzykowej, współczesnej lub minionej”⁴². Uściślijmy – przywołując stanowisko Rady Języka Polskiego – że nazwami własnymi mogą być wyrazy, wyrażenia lub inne formy językowe (zdania)⁴³, co znajduje odzwierciedlenie w badanym materiale.

Według Czesława Kosyła, chrematonimy, których liczba rośnie w miarę rozwoju przemysłowego i cywilizacyjnego, stanowią współcześnie najbardziej produktywną klasę nazw własnych⁴⁴. Ekspansja – widoczna szczególnie w miastach⁴⁵ – sektora usługowego i będącego jego dźwignią marketingu powoduje, że w lawinowym tempie powstają charakterystyczne dla tej sfery działalności człowieka nazwy, którym Artur Gałkowski przypisuje (słusznie zresztą) miano „kulturowego fenomenu”. To określenie łódzkiego badacza podkreśla heterogeniczność formalną i semantyczno-motywacyjną⁴⁶ rzeczzonej grupy onimów (*fenomen*

których materialnych wytworów ręki ludzkiej, przemysłowych lub rękodzielniczych, jednostkowych czy seryjnych, takich, które nie są trwale związane z określonym krajobrazem”. Kategoria ta nie obejmuje więc ideonimów i nazw obiektów użyteczności publicznej, teatrów, lokali gastronomicznych, zakładów przemysłowych; tegoż, *Chrematonimy*, [w:] *Współczesny język polski*, red. J. Bartmiński, Lublin 2010, s. 447.

⁴¹ Dyskusyjna jest też korelacja chrematonimów z toponimami – na przykład E. Rzetelska-Feleszko proponuje, by nazwy sklepów, firm, domów wczasowych traktować jako toponimy, a nie chrematonimy; tejże, *Najnowsze nazwy sklepów...*, s. 133–142. Można uznać, że swoistym konsensusem jest wprowadzenie określenia *urbochrematonimy*, czyli nazwy firmowe, wpisujące się w przestrzeń miejską; *Słowiańska onomastyka. Encyklopedia*, t. 2, red. E. Rzetelska-Feleszko, A. Cieślakowa przy współudziale J. Dumy, Warszawa–Kraków 2003, s. 370. Przegląd sposobów definiowania chrematonimów znajduje się w: K. Jadanowska, *Czy nazwy firm są chrematonimami?*, „*Onomastica*” LVIII 2014, s. 321–330.

⁴² Z. Kaleta, *Teoria nazw własnych...*, s. 34.

⁴³ Rada Języka Polskiego, *Podstawowe kryteria wyróżniania nazw własnych i nazw handlowych*, http://www.rjp.pan.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=93:definicie-poj-nazwa-wasnaq-nazwahandlowaq&catid=45&Itemid=55 [dostęp: 12.07.2018].

⁴⁴ C. Kosyl, *Chrematonimy...*, s. 439.

⁴⁵ Ożywienie to obserwowane jest i opisywane pod względem językowym także w przestrzeni wiejskiej; zob. E. Oronowicz-Kida, *Współczesne nazwy firm we wsiach województwa podkarpackiego*, „*Onomastica*” 2014, LVIII, s. 307–320.

⁴⁶ A. Gałkowski, *Chrematonomastyka jako autonomizująca się subdyscyplina nauk onomastycznych*, [w:] *Chrematonimia jako fenomen współczesności...*, s. 186.

jako 'niezwykle zjawisko', SJP), a także zainteresowanie, jakie wzbudza ona wśród badaczy (*fenomen* jako 'każdy fakt empiryczny będący punktem wyjścia badań naukowych', SJP). W swojej klasyfikacji funkcjonalno-użytkowej Gałkowski wyróżnił chrematonimy: społecznościowe, religijne, polityczne, ideacyjne i marketingowe – ten ostatni typ nazewnictwa użytkowego odnosi się do nazw handlowych, między innymi firmowych⁴⁷, dla których referencyjny jest „zbiór nazw obiektów przestrzeni gospodarczej (firm, przedsiębiorstw, niektórych rodzajów instytucji, produktów, usług, marek)⁴⁸. Badacz wskazał też chrematonimie typu marketingowego jako najbardziej dynamiczne polekrecji nazewnictwa⁴⁹, a badanie nazw firmowych zaliczył do „najprężniej rozwijającego się nurtu chrematonomastycznego w Polsce”⁵⁰.

IV. STRUKTURA CHREMATONIMU DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ OSOBY FIZYCZNEJ W BRANŻY REHABILITACYJNEJ

Firmą, jak podaje SJP, nazywane jest 'przedsiębiorstwo handlowe, usługowe lub przemysłowe' oraz 'zarejestrowana urzędowo nazwa przedsiębiorstwa' (SJP). W najszerszym ujęciu, które zaproponowała Mirosława Światała-Cheda, analizując nazewnictwo firmowe oraz jego miejsce w chrematonimii, *firmą* jest każda zarejestrowana jednostka gospodarcza, podlegająca standardom gospodarki rynkowej⁵¹ oraz przepisom prawa, które dzielą firmy na różnego rodzaju spółki oraz działalności gospodarcze osób fizycznych – to właśnie nazwy z ostatniego kręgu będą przedmiotem podejmowanych tu analiz.

Zgodnie z artykułem 343. kodeksu cywilnego „Firmą osoby fizycznej jest jej imię i nazwisko”⁵². Jednocześnie ten sam artykuł sygnalizuje, że „Nie wyklucza to włączenia do firmy pseudonimu lub określeń wskazu-

⁴⁷ A. Gałkowski, *Chrematonimia w kulturze współczesnej*, „Onomastica” LXI/1, 2017, s. 56–61.

⁴⁸ A. Gałkowski, *Chrematonimy w funkcji użytkowo-kulturowej...*, s. 64.

⁴⁹ A. Gałkowski, *Motywacja w procesie tworzenia chrematonimii marketingowej*, „Poznańskie Spotkania Językoznawcze” 2014, nr 27, s. 64–65.

⁵⁰ A. Gałkowski, *Chrematonimy w funkcji użytkowo-kulturowej...*, s. 35.

⁵¹ M. Światała-Cheda, *W sprawie terminologii nazw firm i ich miejsca w chrematonimii*, [w:] *Chrematonimia jako fenomen współczesności...*, s. 474.

⁵² Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, art. 434, Dz. U. 1964, nr 16, poz. 93.

jących na przedmiot działalności przedsiębiorcy, miejsce jej prowadzenia oraz innych określeń dowolnie obranych”⁵³. Zapisy te sugerują, że nazwa firmy może składać się z: imienia i nazwiska właściciela (antroponim), określenia przedmiotu działalności, miejsca prowadzenia działalności (toponimu), innych dowolnych określeń, przy czym obligatoryjnym jej elementem jest antroponim.

W tak zarysowanym kontekście przyjrzyjmy się strukturze nazw firmowych opisywanych z onomastycznego punktu widzenia. Maria Biolik w analizie modeli strukturalnych nazw własnych w branży gastronomicznej wyróżniła w nazwie firmy jej oficjalną, pełną nazwę (zestawienie rzeczownika z jego określeniami) oraz nazwę skróconą, którą określiła mianem firmonimu stającego się symbolem firmy⁵⁴. Ta dwuczłonowa struktura – upodabniająca chrematonimy do toponimów⁵⁵ – wydaje się powszechnie przez badaczy przyjęta, aczkolwiek inaczej mianowane są jej składowe. W pełnej, oficjalnej nazwie Beata Drążek wyróżnia człon identyfikujący⁵⁶, Małgorzata Jaracz – człon utożsamiający⁵⁷, a Ewa Młynarczyk – człon deskrypcyjny⁵⁸, przy czym wszystkie one wskazują i w pewien sposób opisują zakres oferowanych usług. Członom tym może towarzyszyć człon wyodrębniający, odpowiadający właściwej nazwie firmy, czyli firmonimowi. Z kolei Renata Przybylska zaproponowała typizację obejmującą część deskrypcyjną oraz symboliczną (indywidualizującą firmę)⁵⁹. Dalej w swoich analizach posługując się określeniami człon utożsamiający i firmonim.

Biorąc pod uwagę kodeksowe notyfikacje, sądzę, że należy dwuczłonową strukturę nazwy firmy, będącej działalnością gospodarczą osoby fizycznej, poszerzyć o autonomicznie traktowany człon antroponimiczny. Oczywiście, można uznać, że występująca w przywołanych formułach kategoria rzeczownika obejmuje antroponim lub – za Przy-

⁵³ Tamże.

⁵⁴ M. Biolik, *Modele strukturalne nazw własnych przedsiębiorstw i lokali branży gastronomicznej w województwie warmińsko-mazurskim*, [w:] *Chrematonimia jako fenomen współczesności...*, s. 60.

⁵⁵ Zob. K. Handtke, *Polskie nazewnictwo miejskie*, Warszawa 1992, s. 53–63.

⁵⁶ Zob. B. Drążek, *Analiza...*

⁵⁷ Zob. M. Jaracz, *Nazwy polskich biur podróży...*, s. 66.

⁵⁸ E. Młynarczyk, *Modne nazwy firmowe...*, s. 119.

⁵⁹ P. Przybylska, *O współczesnych nazwach firm*, „*Język Polski*” 1992, LXXII, s. 138.

bylską – wpisywać antroponim w człon deskryptywny⁶⁰, jednak z uwagi na bezwarunkową obecność antroponimu w nazwie zasadne wydaje się uznanie go za samodzielny segment chrematonimu – tym bardziej, że – jak pokazują obserwacje – konstrukcje antroponimiczne są dość zróżnicowane.

W ten sposób w praktyce onomastycznej może zostać wyróżniona maksymalna struktura nazewnicza, jak ją nazywa Ewa Młynarczyk, oraz realizacje wariantywne, w których „Struktura ta jest w różnym stopniu wypełniana”⁶¹, a także struktury minimalne. Jeśli jednak myśleć o propriach w kontekście potocznego doświadczenia językowego, trudno nie zauważyć, że ich sygnaturą winna być komunikacyjna funkcjonalność, co w zasadzie przekłada się na ekonomię językową – dosłownie: nazwa powinna być krótka, łatwa do zapamiętania, co motywowane jest i marketingowo⁶², i właściwościami neuronalnymi ludzkiej percepcji⁶³. Nic więc dziwnego, że w codziennym użyciu funkcjonują nazwy skrócone – różne warianty kompozycyjne wymienionych wyżej elementów lub wręcz jedynie firmonimy. Zgadza się to z ustaleniami Edwarda Brezy, który pisał, że „Wieloskładnikowe nazwy oficjalne są mniej prototypicznymi nazwami własnymi o funkcji sygnifikacyjnej (oznaczenie), ale również o funkcji semantycznej, wynikającej ze znaczenia wyrazów pospolitych, które się na nie składają”⁶⁴. Badaczowi wtóruje Przybylska, twierdząc, że mamy dziś do czynienia z eskalacją nazw skróconych i eksponowaniem nazw, które stają się symbolami firm⁶⁵ – wydaje się jednak, że – przynajmniej w branży rehabilitacyjnej – nie dotyczy to zapisów oficjalnych, choć i w nich byłoby to możliwe, ale potocznych praktyk językowych.

W tym miejscu rozważań teoretycznych proponuję przyjrzenie się graficznej formule chrematonimu, zgodnie z którą będą analizowała nazwy firm z branży rehabilitacyjnej w drugiej części artykułu.

⁶⁰ Tamże, s. 139.

⁶¹ E. Młynarczyk, *Modne nazwy firmowe...*, s. 119.

⁶² J. Bralczyk, *Język na sprzedaż*, Warszawa 1996, s. 180.

⁶³ M. Rutkiewicz-Hanczewska, *Nazwy własne jako przedmiot badań neuronauk*, „Onomastica” 2017, nr LXI/1, s. 97–110.

⁶⁴ E. Breza, *Nazwy obiektów...*, s. 54–355.

⁶⁵ P. Przybylska, *Duch nowych czasów w nazwach firm na Podkarpaciu*, [w:] *Ziemia krośnieńska w kulturze polskiej*, red. H. Kurek, F. Tereskiewicz, *Podkarpackie spotkania. Literatura, język, kultura 1*, Kraków 1998, s. 115–117. W sensie wizualnym symbolem firmy jest logotyp, któremu odpowiadają firmonimy odimienne składające się z nazwiska i nazwy profesji, a także posiadające graficzne odpowiedniki; zob. cz. 2 tego artykułu.

CHREMATONIM DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ OSOBY FIZYCZNEJ													
Wykładnik statusu prawnego													
ANTROPONIM	CZŁON UTOŻSAMIAJĄCY							FIRMONIM WŁAŚCIWY					
PEŁNY W SZYKU PROSTYM	WŁAŚCIWA KOMPONOWANA MERYTORYCZNY JAKOŚCIOWY TYTUŁ ZAWODOWY TYP KLINICZNY GRUPA WIEKOWA	NAZWA PROFESJI	EPITET	WYKONAWCA PROFESJI	ODBIORCA USŁUGI	APELATYW MIEJSCA	APELATYW DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	SPOSÓB WYKONYWANIA USŁUGI	TOPONIM	WYKŁADNIK PROFESJI		ZLEPKOWCE	LEKSEMY
PEŁNY W SZYKU ODWRÓCONYM										Z CZĄSTKĄ DERYWOWANĄ OD NAZWY PROFESJI		TRANSONIMY NIEZWIĄZANE Z BRANŻĄ	
NIEPEŁNY										FOZJO-	REHA-	TRANSONIMY Z POLA SE- MANTYCZNEGO MEDYCYNY	
TYTUŁ ZAWODOWY/ FUNKCJA										Z CZĄSTKĄ DERYWOWANĄ OD LEKSEMÓW Z POLA SEMANTYCZNEGO MEDYCYNY		TRANSONIMIZO- WANE PROPRIA OBCOJĘZyczne	
	Z CZĄSTKĄ DERYWOWANĄ OD INNYCH LEKSEMÓW												
	ODIMIENNE												
	NEOLOGIZM	INICJALY	NAZWISKO										
AKRONIMY													

Ryc. Struktura chrematonimu działalności gospodarczej osoby fizycznej w branży rehabilitacyjnej. Opracowanie własne.

BIBLIOGRAFIA

- Afeltowicz B., 2000, *Nazwy lokali gastronomicznych w Szczecinie*, [w:] *Onomastyka polska a nowe kierunki językoznawcze*, red. M. Czachorowska, Ł.M. Szewczyk, Bydgoszcz, s. 159–209;
- Bąba S., 1967, *Imiona kin pomorskich*, „Pomorze”, nr 21, s. 9.
- Bąba S., 1969, *O imionach domów wczasowych*, „Pomorze”, nr 9, s. 14.
- Białystok Online, <http://www.bialystokonline.pl/> [dostęp: 12.07.2018 r.].

- Biolik M., 2011, *Modele strukturalne nazw własnych przedsiębiorstw i lokali branży gastronomicznej w województwie warmińsko-mazurskim*, [w:] *Chrematonimia jako fenomen współczesności*, red. M. Biolik, J. Duma, Olsztyn.
- Bralczyk J., 1996, *Język na sprzedaż*, Warszawa.
- Breza E., 1988, *Nazwy lokali gastronomicznych w województwie gdańskim*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Gdańskiego. Prace Językoznawcze”, nr 14, s. 115–123.
- Centrum Badania Opinii Publicznej, 2012, *Polacy o swoim zdrowiu oraz prozdrowotnych zachowaniach i aktywnościach*. Komunikat z badań, Warszawa.
- Dembowski A., 2015, *Nazwy wrocławskich restauracji jako przykład urbochrematonimów: analiza semantyczna*, „Językoznawstwo: Współczesne Badania, Problemy i Analizy Językoznawcze”, t. 9, s. 31–41.
- Drażek B., 2016, *Analiza strukturalno-semantyczna wybranych nazw gabinetów stomatologicznych w województwie podkarpackim*, „Słowo. Studia Językoznawcze”, t. 7, s. 184–195.
- Duszyński H., 2011, *Nazwy białoruskich kawiarni, restauracji i barów*, [w:] *Chrematonimia jako fenomen współczesności*, red. M. Biolik, J. Duma, Olsztyn, s. 169–178.
- Dwornikowska M., *Odpowiedź podsekretarza stanu w Ministerstwie Zdrowia – z upoważnienia ministra – na zapytanie nr 3339 w sprawie zawodu masażyisty*, <http://orka2.sejm.gov.pl/IZ6.nsf/main/3445B5DD> [dostęp: 12.07.2018 r.].
- Dziedziół K., 1976, *Nazwy kin w Polsce*, „Prace Naukowe UŚ”, III, s. 152–153.
- FICO OsteopathyAcademy, <https://poland.osteopathy.academy/pl/node/32> [dostęp: 12.07.2018 r.].
- Gajewska U., 2010, *Nazwy lokali gastronomicznych w Rzeszowie*, [w:] *Rzeszów i okolice: język, historia, kultura*, red. J. Lizak, E. Błachowicz, Rzeszów, s. 87–96.
- Gałkowski A., 2011, *Chrematonimy w funkcji użytkowo-kulturowej. Onomastyczne studium porównawcze na materiale polskim, włoskim i francuskim*, Łódź.
- Gałkowski A., 2014, *Motywacja w procesie tworzenia chrematonimii marketingowej*, „Poznańskie Spotkania Językoznawcze”, nr 27, s. 64–65.
- Gałkowski A., 2011, *Chrematonomastyka jako autonomizująca się subdyscyplina nauk onomastycznych*, [w:] *Chrematonimia jako fenomen współczesności*, red. M. Biolik, J. Duma, Olsztyn.
- Gałkowski A., 2017, *Chrematonimia w kulturze współczesnej*, „Onomastica”, LXI/1, s. 56–61.
- Handtke K., 1992, *Polskie nazewnictwo miejskie*, Warszawa.
- Jadanowska K., 2014, *Czy nazwy firm są chrematonimami?*, „Onomastica”, LVIII, s. 321–330.
- Jaracz M., 2004, *Nazwy polskich biur podróży i agencji turystycznych*, „Linguistica Bidgostiana”, v. 1, s. 65–76.
- Kaleta Z., 1998, *Teoria nazw własnych*, [w:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, red. E. Rzetelska-Feleszko, Warszawa–Kraków.

- Kosyl C., 2010, *Chrematonimy*, [w:] *Współczesny język Polski*, red. J. Bartmiński, Lublin.
- Lubecki M., 2011, *Polski model rehabilitacji medycznej zaakceptowany i zalecany przez WHO*, „Hygeia. Public Health”, z. 46 (4), s. 506–515.
- Matusz O., 2010, *O tendencjach w nowym nazewnictwie łódzkich usługowych firm kosmetycznych*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Linguistica”, z. 4/5, s. 117–128.
- Mikołajewska E., 2011, *Fizjoterapia a rehabilitacja medyczna – problemy semantyczne*, „Fizjoterapia”, nr 19, z. 4, 54–64.
- Ministerstwo Zdrowia, *Prawo wykonywania zawodu*, <https://www.gov.pl/zdrowie/prawo-wykonywania-zawodu-fizjoterapeuci> [dostęp: 12.07.2018 r.].
- Młynarczyk E., 2016, *Modne nazwy firmowe (na przykładzie nazw salonów kosmetycznych)*, „Poznańskie Spotkania Językoznawcze”, 32, s. 117–125.
- Narodowy Fundusz Zdrowia, *Szczegółowe materiały informacyjne o przedmiocie postępowania w sprawie zawierania umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju: rehabilitacja lecznicza*, www.nfz.gov.pl/download/gfx/nfz/pl/defaultaktualnosc/293/1312/.../z10z.2004.pdf [dostęp: 12.07.2018 r.].
- Osteopathie Schule Deutschland, OSD Polska, <https://www.osd-polska.pl/index.php?id=1> [dostęp: 12.07.2018 r.].
- Oronowicz-Kida E., 2014, *Współczesne nazwy firm we wsiach województwa podkarpackiego*, „Onomastica”, LVIII, s. 307–320.
- Pabiś M., 1992, *Nazwy krakowskich aptek*, „Język Polski”, z. 2/3, s. 138–150.
- Palinciuc E., 2007, *Nazwy własne restauracji, kawiarni i klubów na krakowskim Kazimierz w interpretacji historycznokulturowej*, „Onomastica”, LII, s. 285–302.
- Palinciuc E., 2010, *W nazewniczym tyglu krakowskich restauracji, kawiarni, klubów*, [w:] *Miasto w perspektywie onomastyki i historii*, red. J. Sarnowska-Giefing, M. Graf, Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, „Prace Komisji Językoznawczej”, t. 56, Poznań, s. 391–401.
- Panorama Firm, <https://panoramafirm.pl/> [dostęp: 12.07.2018 r.].
- Parzniewska J., 1998, *Nazwy zakładów pogrzebowych*, „Onomastica”, XLIV, s. 283–289.
- Przybylska R., 1992, *O współczesnych nazwach firm*, „Język Polski”, LXXII, s. 138–150.
- Przybylska R., 1998, *Duch nowych czasów w nazwach firm na Podkarpaciu*, [w:] *Ziemia krośnieńska w kulturze polskiej*, red. H. Kurek, F. Tereszkiewicz, *Podkarpackie spotkania. Literatura, język, kultura 1*, Kraków.
- Przybylska R., 2002, *Konwencje nazewnicze w obrębie nazw barów, kawiarni i restauracji*, [w:] *Rozmaitości językowe*, red. M. Skarżyński, M. Szpiczakowska, Kraków, s. 247–255.

- Rada Języka Polskiego, *Podstawowe kryteria wyróżniania nazw własnych i nazw handlowych*, http://www.rjp.pan.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=93:definicje-poj-nazwa-wasnaq-nazwahandlowaq&catid=45&Itemid=55 [dostęp: 12.07.2018 r.].
- Rogowska E., 2003, *Nazwy firm gastronomicznych w Łomżyńskim wobec przemian społeczno-gospodarczych po roku 1989*, [w:] *Miasta i miasteczka w regionie łomżyńskim w XIX i XX wieku*, pod red. A. Dobrońskiego, Łomża, s. 181–196.
- Rutkiewicz M., 1994, *Semantyka nazw poznańskich aptek*, [w:] *Uwarunkowania i przyczyny zmian językowych*, red. E. Wrocławskiej, Warszawa, s. 133–142.
- Rutkiewicz-Hanczewska M., 2017, *Nazwy własne jako przedmiot badań neuronauk*, „*Onomastica*”, LXI/1, s. 97–110.
- Rzetelska-Feleszko E., 1994, *Najnowsze nazwy sklepów*, [w:] *Uwarunkowania i przyczyny zmian językowych*, red. E. Wrocławskiej, Warszawa, s. 133–142.
- Saniewska D., Hałas I., 2017, *Zastosowanie metody Kinesiology Taping (Plastrowanie Dynamiczne) w logopedii*, [w:] *Białostockie Spotkania Młodych Logopedów. Varia*, red. D. Saniewska, Białystok, s. 21–35.
- Siwiec A., 2012, *Nazwy własne obiektów handlowo-usługowych w przestrzeni miasta*, Lublin.
- Słowiańska onomastyka. Encyklopedia*, t. 2, 2003, red. E. Rzetelska-Feleszko, A. Cieślakowa przy współudziale J. Dumy, Warszawa–Kraków.
- Słownik języka polskiego*, <https://sjp.pwn.pl/slownik> [dostęp: 12.07.2018 r.] – oznaczenie SJP.
- Słownik synonimów*, <https://www.synonimy.pl> [dostęp: 12.07.2018 r.].
- Stowarzyszenie Fizjoterapia Polska, *Pacjenci w rękach pseudospecjalistów. Konsekwencje braku ustawy o zawodzie fizjoterapeuty*, <https://fizjoterapeuci.org/konferencja-prasowa/> [dostęp: 12.07.2018 r.].
- Śliwiński Z., *Fizjoterapia*, <https://www.pwsip.edu.pl/im/images/pliki/.../FIZJO%20TERAPIA%20m1.doc> [dostęp: 12.07.2018 r.].
- Świtała-Cheda M., 2011, *W sprawie terminologii nazw firm i ich miejsca w chrematonimii*, [w:] *Chrematonimia jako fenomen współczesności*, red. M. Biolik, J. Duma, Olsztyn.
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, art. 434, Dz. U. 1964, nr 16, poz. 93.
- Ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty, Dz. U. 2018, nr 505, poz. 1994.
- World Health Organization, *Benchmarks for training in traditional/complementary and alternative medicine. Benchmarks for training in Osteopathy*, Geneva 2010.
- World Health Organization, *Guidelines on basic training and safety in chiropractic*, Geneva 2005.
- Woś K., 2012, *Nazwy aptek w przestrzeni miejskiej Rzeszowa. Analiza semantyczna*, „*Słowo. Studia Językoznawcze*”, nr 3, s. 181–191.

**A STRUCTURAL-SEMANTIC ANALYSIS OF THE NAMES
OF REHABILITATION/PHYSIOTHERAPY ROOMS IN BIALYSTOK.
PART 1: INTRODUCTION**

Summary

This paper is concerned with the lexis belonging to the semantic field of *rehabilitacja* 'rehabilitation'. It discusses the distinction between *rehabilitacja* 'rehabilitation' and *fizjoterapia* 'physiotherapy', and defines the two lexemes in order to establish the specific properties of the semantic field under analysis. The discussion refers to the findings of other researchers of chrematonymy, who consider this area of onomastics to be a cultural and linguistic phenomenon. Such theoretical background enables me to propose a three-part model of the chrematonym of an economic activity of a natural person on the basis of the names of rehabilitation/physiotherapy rooms. A detailed analysis of the analysed examples is presented in the second part of the paper.

Key words: chrematonym, rehabilitation/physiotherapy room, firmonym